

OD REDAKCJI

Tom, który oddajemy do rąk Czytelnikom zainteresowanym problematyką bibliologii i informatologii, stanowi kolejny już – wyrażamy nadzieję, że istotny – głos w badaniach nad miejscem i rolą książki, informacji i biblioteki w społeczeństwie wiedzy, zdominowanym przez nowe technologie komunikacyjne. Zebrane w roczniku studia, recenzje i sprawozdania są owocem dociekań przedstawicieli zagranicznych i krajowych ośrodków zajmujących się problematyką bibliologiczną i informatologiczną, jak również praktyków bibliotekarstwa, pracowników różnego typu bibliotek i placówek informacyjnych.

Numer otwierają artykuły mieszczące się w obrębie bibliologii historycznej. W pierwszym z nich Maria Juda omówiła genezę technik drukarskich i ich zastosowanie do produkcji książki od najdawniejszych dokonań w tym obszarze, aż po początki europejskiej sztuki typograficznej w XIV wieku. Autorka zwróciła przy tym uwagę na techniczne aspekty wynalazku Jana Gutenberga, charakteryzując takie elementy sztuki drukarskiej, jak materiał typograficzny, farba, prasa drukarska. Tekst prezentuje rozwój typografii w Europie i na innych kontynentach, ze wskazaniem na ważne implikacje tego zjawiska, m.in.: powstanie cenzury, odkrywanie antyku, wykształcenie się warstwy profesjonalnych literatów, prawa autorskiego, rozwój krytycznych badań naukowych, standaryzacja i unarodowienie pisma drukowanego, pisowni i ortografii języków narodowych. Z kolei historia i metodyka bibliografii stanowi zasadniczy obszar badań Alicji Matczuk, która w swym studium poruszyła kwestię wkładu, jaki wniósł Julian Aleksander Kamiński w rozwój polskiej bibliografii dziedzinowej w XIX wieku. Część dotyczącą badań księgoznawczych zamyka tekst Barbary Woźniak, będący kolejnym już wspomnieniem autorki na temat Rosy Bailly, jej propolskiej działalności oraz

literackiej i publicystycznej twórczości, której bogaty zbiór przechowywany jest w Bibliotece Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie.

Współczesna bibliologia, zwłaszcza zaś problematyka książki i czytania, to domena, wokół której koncentrują się badania realizowane przez Olę Nowak. W swym artykule zaprezentowała obraz czytelnika w wybranych utworach literatury fantasy, romansowej, antyutopijnej i kryminalnej. Zidentyfikowała przy tym wiele podobieństw i różnic w sposobie przedstawienia tego motywu w utworach należących do obiegu popularnego.

W kolejnych tekstach podjęto tematy współczesnego bibliotekarstwa oraz praktycznej działalności informacyjnej. I tak, Agnieszka Wasilewska poruszyła kwestie zarządzania wiedzą i kapitałem intelektualnym w bibliotece. Scharakteryzowała proces zarządzania wiedzą z uwzględnieniem biblioteki, wskazując różne podejścia do zarządzania kapitałem intelektualnym w zależności od przyjętej koncepcji filozoficznej. Zwróciła ponadto uwagę na wartość kapitału intelektualnego, jako cennego zasobu przyczyniającego się do rozwoju bibliotek i placówek informacyjnych. Z kolei artykuł Beaty Obydzińskiej dotyczy koncepcji – bardzo popularnej w bibliotekach kanadyjskich i amerykańskich, zwłaszcza w publicznych systemach wielofiliowych – organizacji zasobów bibliotecznych *floating collections*. Polega ona na tym, że materiały biblioteczne (książki, DVD, CD) nie wracają do macierzystych filii, tylko zostają w oddziałach, do których zostały zwrócone przez użytkowników. Autorka zaprezentowała realizację systemu *floating collections* w bibliotece Monterey County Free Libraries. W kolejnym tekście omówiono rolę bibliotek akademickich w procesie naukowo-dydaktycznym uczelni. Jego autorki przedstawiły różne formy działalności edukacyjnej podejmowane zarówno w bibliotekach polskich, jak i zagranicznych. Szczegółowo omówiły zmieniającą się na przestrzeni lat ofertę szkoleniową Biblioteki Głównej Uniwersytetu Przyrodniczego w Lublinie skierowaną do studentów, doktorantów i pracowników. W artykule fragmentarycznie zaprezentowano wyniki badania ankietowego, które miało na celu poznanie potrzeb i zbadanie poziomu satysfakcji użytkowników lubelskiej placówki. Analizie poddano głównie pytania dotyczące bibliotecznej oferty edukacyjnej.

Trzecia grupa tekstów wybranych do niniejszego numeru „Folia Bibliologica” dotyczy problematyki *stricte* informatologicznej. Celem artykułu Sebastiana Dawida Kotuły jest wykazanie, jak schemat książki jest obecny w środowisku Internetu i World Wide Web. Autor zwrócił uwagę, że książka, zwłaszcza drukowana, od ponad pięćset lat sprawdza się jako narzędzie komunikacji, a więc także jako metoda utrwalania oraz sposób prezentacji informacji, wiedzy i treści. Jednocześnie jej obowiązujący aktualnie semiotyczny schemat zweryfikowała wielowiekowa historia: książka bowiem ewoluowała i była poddawana transformacjom po to, aby najskuteczniej realizować funkcję środka przekazu informacji, wiedzy, treści,

danych. W drugiej połowie XX wieku w komunikacji społecznej pojawiła się przestrzeń cyfrowo-sieciowa, która pomimo że była tworzona na zero-jedynkowym kodzie binarnym, nie zrywała z dziedzictwem kultury książki.

W tym segmencie ważne są również trzy artykuły prezentujące kierunki najnowszych badań w zakresie informatologii realizowane w zaprzyjaźnionym ośrodku badawczym na Ukrainie. Maria Komova rozważyła mianowicie kwestię prezentowania informacji w mass mediach, wyróżniając przy tym kilka uniwersalnych zasad medialnej komunikacji informacyjnej, jak: elastyczność, spójność, analityczność, rzetelność i profesjonalizm. Informacyjna przestrzeń medialna jest również fundamentalnym obszarem badań dla Aliny Petrushki, zajmującej się analizowaniem działalności informacyjnej mediów ukraińskich. W artykule autorka wyeksplorowała przede wszystkim materiał z przedednia wyborów parlamentarnych na Ukrainie w 2012 roku. Natomiast Svitlana Lisina omówiła zagadnienie wydawnictw informacyjno-encyklopedycznych z zakresu informacji naukowej i ich wykorzystania w działalności praktycznej instytucji edukacyjnych i oświatowych Ukrainy.

Uzupełnienie rocznika stanowią materiały recenzyjne przygotowane przez Renatę Malesę i Monikę Żuraw, a ponadto sprawozdanie z konferencji naukowej na temat kultury książki żydowskiej w Europie Środkowowschodniej w XIX i XX wieku, które nadesłała Agata Rybińska.

Zapraszając do lektury, pragniemy jednocześnie serdecznie podziękować wszystkim, którzy przyczynili się do powstania tego tomu, współpracując przy jego redagowaniu: autorom, recenzentom, redaktorom. Szczególne podziękowania kieruję do recenzentów, których cenne rady i uwagi wpływały i nadal wpływają na podnoszenie poziomu naukowego – formalnego i merytorycznego – czasopisma „Folia Bibliologica”.

Anita Has-Tokarz